

значення одержаних результатів полягає в тому, що проведене дослідження дало змогу виявити низку проблемних моментів у процесі формування доходної частини Державного бюджету, що можуть стати предметом подальших наукових дискусій та досліджень.

Література:

1. Бабич Т. С., Жибер Т. В. Макрофінансове бюджетування: навч. посіб. / за ред. В. М. Федосова. К. : КНЕУ, 2011. 311 с.
2. Бачо Р. Й., Иллар Е. Й., Бачо Є. Й. Стан формування доходної частини бюджету України в сучасних кризових умовах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2014. Вип. 42, Ч. 1. С. 140-145.
3. Боронос В. Г. Особливості реалізації бюджетно-податкової політики України та визначення напрямів її розвитку. *Бізнес Інформ*. 2012. № 6. С. 145-148.
4. Буздуган Я. Відкриті питання податкової реформи. *Віче*. 2012. № 14. С. 2-14.
5. Гупаловська М.Б. Бюджет як основний інструмент фінансового забезпечення реалізації функцій держави. *Перші наукові читання пам'яті С.І. Юрія*: збірн. наук. праць. Тернопіль: Вектор, 2015. С.70-73 URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/12971>

Проскуненко Вікторія В'ячеславівна

ст. гр. ФМНВ-21, ТНЕУ

Науковий керівник - д.е.н., професор Чорна Н.П.

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Децентралізація є однією з базових умов незалежної та ефективної діяльності органів місцевої влади, саме тому в умовах кризового періоду української державності дослідження питання бюджетної децентралізації є особливо актуальним і виходить на перший план [1].

Бюджетна децентралізація являє собою процес передання повноважень (функцій, компетенцій і відповідальності) від центральних органів влади до місцевих [2].

Своєрідним стартом до бюджетної децентралізації стало внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України, згідно яких [3, 4]:

- розширено самостійність місцевих бюджетів через можливість їх прийняття незалежно від прийняття державного бюджету;

- за місцевими бюджетами закріплено близько 50 джерел доходів з метою підвищення платоспроможності громад;
- замінено систему балансування системою бюджетного вирівнювання;
- закріплено за галузевими міністерствами розподіл коштів освітньої та медичної субвенції для передачі трансфертів ОМС;
- здійснено перерозподіл видаткових повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування за принципом субсидіарності;
- запроваджено стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом.

Виходячи з цього, уряд має на меті створити систему, за якої наявний фінансовий ресурс має ефективно працювати на українських громадян. Тому у рамках бюджетної децентралізації мають збільшуватись не тільки доходи, а й зобов'язання, за якими місцеві громади мають діяти в інтересах місцевих мешканців.

За період реформи в Україні об'єдналося 665 об'єднаних територіальних громад, аналіз яких показав позитивний вплив децентралізації:

- після об'єднання громади мають достатній рівень фінансових можливостей для здійснення своїх повноважень та покращення рівня життя кожного жителя;
- посилилася незалежність громад у зв'язку із збільшенням питомої ваги власних надходжень в загальному обсязі доходів бюджетів;
- стрімкий розвиток інфраструктури населених пунктів громад, що пов'язано із тенденцією до збільшення обсягу капітальних видатків на 1-го мешканця;
- зменшилися затрати на утримання апарату управління, що вказує на поступове перетворення бюджетів «проїдання» в бюджети розвитку.

Згідно реформи бюджети об'єднаних територіальних громад (ОТГ) наділяються додатковими повноваженнями та відповідними фінансовими ресурсами, як міста обласного значення, в яких залишається:

- 60% податку на доходи фізичних осіб (ПДФО),
- 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт),
- 100% єдиного податку,
- 100% акцизного податку з роздрібною торгівлі (тютюн, алкоголь, нафтопродукти),

- 100% податку на прибуток установ комунальної власності ОТГ,
- 100% платежів за надання адміністративних послуг,
- 25% екологічного податку, інші збори та платежі, міжбюджетні трансферти та надходження в рамках програм і допомог [5].

Згідно Кодексу [3], бюджетам ОТГ передбачаються такі міжбюджетні трансферти: базова дотація, освітня субвенція, медична субвенція, інші субвенції та дотації.

Бюджети ОТГ беруть участь у горизонтальному вирівнюванні [6, с.19]. Вирівнювання здійснюється за одним податком – ПДФО. Для підвищення їх фіскальної спроможності бюджетам ОТГ, які мають рівень надходжень нижче 0,9 середнього показника по Україні, надається базова дотація. Із бюджетів ОТГ, які мають рівень надходжень вище 1,1 середнього показника по Україні, передається реверсна дотація.

Отже, на сьогоднішній день бюджетна децентралізація є найбільш ефективним та дієвим способом забезпечення фінансової автономії та стійкості місцевих органів влади через передачу їм потужних джерел бюджетних надходжень, раніше закріплених за центральним урядом, та розширенням фінансової бази адміністративно-територіальних формувань.

Література:

1. Децентралізація в Україні: досягнення, надії та побоювання. URL: http://www.international-lert.org/sites/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf (дата звернення 07.10.2018р.).

2. Соколова О.М., Ковальчук А.В. Теоретичні засади фінансової децентралізації в умовах реформування системи державного управління. URL: http://visnyk.academy.gov.ua/pages//03055491-6112-48aa-87dc_97f5.pdf (дата звернення 08.10.2018р.).

3. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28 грудня 2014 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/914-19> (дата звернення 08.10.2018р.).

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28 грудня 2014 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/71-19> (дата звернення 10.10.2018р.).

5. Фінансова децентралізація в Україні. Перший етап успіхів. URL: http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt (дата звернення 07.10.2018р.).

6. Возняк Г. Особливості міжбюджетних відносин в контексті досягнення фінансової спроможності територіальних громад. *Світ фінансів*. 2017. № 2 (51). С. 17-28.

Рак Михайло Михайлович

ст. гр. ФМ-21, ТНЕУ

Кириленко Ольга Павлівна

д.е.н., професор кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

ПІДСУМКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У 2014 році в Україні була прийнята Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що стало першим вагомим кроком у запровадженні фінансової децентралізації. За цим рішенням слідувало ще декілька вагомих кроків, зокрема прийняття законів «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 р., «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р., та внесення змін щодо фінансової децентралізації до Бюджетного й Податкового кодексів. Завдяки цим крокам стало можливим становлення та формування відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування дієвих інститутів місцевого рівня - об'єднань територіальних громад.

Станом на 12 лютого 2018 року в Україні було створено 710 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), та ще 45, які чекають рішення про вибори від ЦВК. Ці ОТГ об'єднали 6,1 млн. осіб (що становить, приблизно, 14,4% населення України) та займають площу у 173,9 тис. кв. км. (що становить близько 30,2% загальної площі України) [1, с. 5].

Процес децентралізації у країні надав громадам фінансові ресурси і повноваження для забезпечення повноцінного і ефективного розвитку місцевих територій. Саме створення комфортного та безпечного середовища для життя людей в Україні стало головною стратегічною метою даної реформи. Для її досягнення необхідними умовами є передача максимально можливої кількості повноважень органам влади, які найближчі до громадян – громадам, побудова ефективної системи влади на усіх її рівнях, створення умов для динамічного розвитку регіонів та надання суспільних послуг людям на високому якісному рівні.

Неможливо не відмітити таке явище як добровільне об'єднання та укрупнення територіальних громад, які завдяки реформі місцевого